

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 647/2016 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen sotilaiden sananvapaudesta

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Mikko Kärnän /kesk ym. näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 647/2016 vp:

Mihin toimenpiteisiin aiotaan ryhtyä, jotta ammattisotilaiden ja sotilasvirkaan koulutettavien oppilaiden sananvapaus toteutuu eikä sitä rajoiteta enemmän kuin palveluksen ja sotilaallisen kurin ja järjestyksen turvaamisen vuoksi on tarpeen ja

miten varmistetaan, ettei Puolustusvoimat jatkossa omilla määräyksillään riko perustuslakia?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Yleinen palvelusohjesääntö on oikeudelliselta luonteeltaan puolustusvoimain komentajan antama sotilaskäsky ja se on annettu asevelvollisuuslain (1438/2007) 57 §:n 3 momentin perusteella. Palvelusohjesäännön useimmat kohdat ovat velvoittavia. Useimpien kohtien rikkominen voi tulla tuottamuksellisenä, lievänä, tavallisena tai törkeänä palvelusrikoksena tutkittavaksi ja rangaistavaksi. Rikoslain 45 luvun blankorangaistussäännökset saavat siis sisältönsä velvoittavasta määräyksestä.

Uudessa Yleisessä palvelusohjesäännössä on kuitenkin muutamia kohtia, jotka eivät ole selkeitä käskyjä tai määräyksiä, vaan ennemminkin suosituksia. Rangaistavuus ei voi perustua ohjesääntöön esimerkiksi niiltä osin kuin sen mukaan tiettyä toimintaa ”tulee välttää”. Kohtaa pitää tarkastella suosituksena. Suosituksen muotoon kirjoitetun kohdan rikkomisesta ei sotilaille voi seurata mitään virallisia tai epävirallisia seuraamuksia.

Yleisen palvelusohjesäännön ammattisotilaita koskevat kohdat eivät ole muuttaneet ammatillisotilaiden asemaa suhteessa rikoslain 45 lukuun tai sotilasoikeudenkäyntilakiin.

On selvää, että puolustusvoimien tulee koulutuksella ja ohjauksella huolehtia siitä, että Yleistä palvelusohjesääntöä koskeva tulkintakäytäntö on lainmukaista ja valtakunnallisesti yhdenmukaista. Asiasta on myös tiedotettava riittävästi. Puolustusvoimat on jo ryhtynyt toimenpiteisiin asiassa. Puolustusvoimien asessori on 23.12.2016 antanut sotilaslakimiehille, oikeusupseereille ja joukko-osastoille tästä aihepiiristä ohjeen. Puolustusvoimien sotilaslakimiehet ja oikeusupseerit huolehtivat virkatyönään muun muassa siitä, että kurinpitomenettelyssä noudatetaan esimerkiksi rikosoikeudellista laillisuusperiaatetta.

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 647/2016 vp

Se, että Yleinen palvelusohjesääntö ylipäätään sisältää myös muita kuin velvoittavia määräyksiä, voidaan katsoa joissain tapauksissa ongelmalliseksi. Suositusten lisäksi siihen voidaan katsoa sisältyvän myös hallinnollisia asioita ja esimerkiksi lainsäädännön suoraa siteeraamista informatiivisessa tarkoituksessa.

Helsingissä 30 päivänä joulukuuta 2016

Puolustusministeri Jussi Niinistö